

Số: 43/BC-TANDTC

Hà Nội, ngày 28 tháng 9 năm 2018

BÁO CÁO

Đánh giá tác động của chính sách về Dự án Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án

Kính trình: Ủy ban Thường vụ Quốc hội

Thực hiện quy định của Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật, Tòa án nhân dân tối cao xin báo cáo đánh giá tác động của chính sách về dự án Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án (sau đây gọi tắt là dự án Luật), cụ thể như sau:

I. TỔNG QUAN VỀ CHÍNH SÁCH PHÁP LUẬT

1. Bối cảnh xây dựng chính sách

Hòa giải vụ việc dân sự, đối thoại khiếu kiện hành chính là vấn đề được Đảng, Nhà nước đặc biệt quan tâm, thể hiện trong nhiều văn kiện khác nhau, cụ thể như sau:

- Nghị quyết số 48-NQ/TW ngày 24-5-2005 của Bộ Chính trị về Chiến lược xây dựng và hoàn thiện hệ thống pháp luật Việt Nam đến năm 2010, định hướng đến năm 2020 đề ra yêu cầu: “*Hoàn thiện pháp luật về giải quyết tranh chấp kinh tế (trọng tài, hòa giải) phù hợp với tập quán thương mại quốc tế*”;

- Nghị quyết số 49-NQ/TW ngày 02-6-2005 của Bộ Chính trị về Chiến lược cải cách tư pháp đến năm 2020 đề ra nhiệm vụ: “*Khuyến khích việc giải quyết một số tranh chấp thông qua thương lượng, hòa giải, trọng tài...*”; “*Đổi mới mạnh mẽ thủ tục giải quyết các khiếu kiện hành chính trước tố tụng tại Tòa án;... bảo đảm sự bình đẳng giữa công dân và cơ quan công quyền trước Tòa án*”;

- Nghị quyết số 37/2012/QH13 ngày 23-11-2012 của Quốc hội về công tác phòng, chống vi phạm pháp luật và tội phạm, công tác của Viện Kiểm sát nhân dân, của Tòa án nhân dân và công tác thi hành án năm 2013 cũng yêu cầu Tòa án nhân dân tối cao chỉ đạo các Tòa án “*... Nâng cao tỷ lệ hòa giải thành các vụ việc dân sự...*” trong toàn hệ thống Tòa án nhân dân;

- Nghị quyết số 25-NQ/TW ngày 03-6-2013 của Hội nghị lần thứ 7 Ban chấp hành Trung ương khóa XI về tăng cường và đổi mới sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác dân vận trong tình hình mới cũng xác định mục tiêu “*tăng*

cường khối đại đoàn kết dân tộc” và đề ra nhiệm vụ, giải pháp “tập trung giải quyết những bức xúc, nguyện vọng chính đáng của nhân dân, nhất là những vấn đề liên quan đến đời sống, việc làm, đền bù thu hồi đất đai”, “giải quyết dứt điểm những vụ việc khiếu kiện đông người phức tạp, kéo dài”;

- Nghị quyết số 10-NQ/TW ngày 03-6-2017 của Ban Chấp hành Trung ương về phát triển kinh tế tư nhân trở thành động lực quan trọng của nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa cũng nêu nhiệm vụ và giải pháp: *“Nâng cao năng lực, hiệu lực, hiệu quả của các thiết chế giải quyết tranh chấp kinh tế, dân sự, trọng tâm là các hoạt động thương lượng, hòa giải, trọng tài thương mại và tòa án nhân dân các cấp, bảo vệ các quyền, lợi ích hợp pháp của người dân và doanh nghiệp”;*

- Nghị quyết số 11-NQ/TW ngày 03-6-2017 của Ban Chấp hành Trung ương về hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa cũng nêu nhiệm vụ và giải pháp: *“Hoàn thiện các thiết chế hòa giải, trọng tài trong giải quyết tranh chấp lao động”.*

Trong những năm qua, các vụ việc dân sự, khiếu kiện hành chính luôn có xu hướng tăng mạnh với tính chất ngày càng phức tạp; nhiều vụ án dân sự, hành chính đã xét xử sơ thẩm, phúc thẩm nhưng vẫn tiếp tục có đơn đề nghị giám đốc thẩm, tái thẩm¹; các bản án có hiệu lực pháp luật nhưng chậm được thi hành gây ảnh hưởng đến quyền, lợi ích hợp pháp của các tổ chức, cá nhân, làm giảm niềm tin của người dân và xã hội đối với công tác Tòa án; tranh chấp được Tòa án giải quyết xong nhưng mâu thuẫn giữa các bên trong vụ việc vẫn tồn tại; cán bộ, công chức Tòa án quá tải trong công việc, số lượng biên chế chưa đáp ứng được yêu cầu so với cơ cấu tổ chức, bộ máy, nhiệm vụ, thẩm quyền của Tòa án...

Trong bối cảnh đó, Tòa án nhân dân tối cao đã đề ra nhiều giải pháp nhằm nâng cao chất lượng công tác Tòa án, tạo ra sự chuyển biến căn bản trong thực hiện các nhiệm vụ công tác nói chung và việc giải quyết, xét xử các vụ việc dân sự, hành chính nói riêng; trong đó, các giải pháp nâng cao hiệu quả công tác hòa giải trong giải quyết các vụ việc dân sự, đối thoại trong giải quyết các khiếu kiện hành chính là một trong những nội dung trọng tâm.

Hòa giải, đối thoại có thể giúp các bên giải quyết mâu thuẫn, tranh chấp mà không cần phải mở phiên tòa xét xử; rút ngắn thời gian giải quyết vụ việc; tiết kiệm kinh phí của Nhà nước và các bên; hàn gắn những rạn nứt trong các quan hệ xã hội, góp phần xây dựng khối đoàn kết trong nhân dân. Bên cạnh đó, qua việc hòa giải, người tiến hành hòa giải còn có thể giải thích, nâng cao nhận thức pháp luật cho các bên, giúp việc thi hành kết thuận lợi. Đặc biệt, khi hòa

¹ Theo số liệu thống kê của Tòa án nhân dân tối cao, tổng số đơn đề nghị giám đốc thẩm, tái thẩm mà các Tòa án phải giải quyết trong năm 2017 là 18.067 đơn, tăng 2.946 đơn/vụ tương ứng 8,8% so với năm 2016; tuy nhiên, số đơn được giải quyết mới chỉ đạt 39,3%.

